

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE nr
14/1990-91 med anledning av landskapsstyrelsens framställning till landstinget med förslag till

- 1) landskapslag om ändring av byggnadslagen för landskapet Åland,
- 2) landskapslag angående upphävande av 39 § landskapslagen om härbärgerings- och förplägningsrörelser samt
- 3) landskapslag om upphävande av vissa bestämmelser i 5 kap. landskapslagen angående ordningsstadga för landsbygden i landskapet Åland.

Landstinget har den 28 november 1990 inbegärt lagutskottets yttrande över framställningen. Utskottet, som hört lagberedningssekreteraren Michael Patrickson, överinspektören Göran Frantzén, räddningsinspektören Sven-Olof Boman, regionplanechefen Gunda Åbonde-Wickström och byggnadsinspektören Tor-Fjalar Karlsson, får härmed anföra följande.

I förslaget ingår vissa ändringar i och tillägg till den nuvarande byggnadslagen . Avsikten är att bestämmelserna om byggnadslov skall förtydligas och samtidigt kompletteras i sådana avseenden som hittills lett till olägenheter eller tolkningsproblem. Av framställningen framgår vidare att landskapsstyrelsen ämnar upphäva den år 1963 utfärdade byggnadsförordningen för landskapet Åland eftersom den till stora delar är föråldrad och innehåller bestämmelser som strider mot byggnadslagen. Vissa av de föreslagna ändringarna i byggnadslagen utgör grund för den byggbestämmelsesamling för landskapet Åland som enligt framställningens motiveringar senare skall utfärdas. Landskapsstyrelsens avsikt är att i denna byggbestämmelsesamling inta regler hämtade ur både Finlands byggbestämmelsesamling och Svensk byggnorm.

Utskottet finner det betydelsefullt att bestämmelserna om byggande och byggnadslov görs enklare och klarare. I den mån motstridiga bestämmelser förekommer bör sådana undanröjas. Utskottet har funnit att de föreslagna bestämmelserna delvis avser att förverkliga dessa mål.

Utskottet har tidigare (bet.nr 10/1989-90) med anledning av två hemställningsmotioner funnit behov av ändringar och moderniseringar i byggnadslagstiftningen. Till den del de då efterlysta åtgärderna avser delegering av beslutanderätt från central till kommunal nivå, konstaterar utskottet att det beslutade frikommunexperimentet underlättat möjligheterna i detta avseende. Som utskottet i nämnda betänkande påpekade och som även framgått av vissa av de yttranden landskapsstyrelsen inhämtat under beredningen av framställningen, finns dock behov av ytterligare reformer inom byggnadslagstiftningen. Utskottet ser därför den föreslagna framställningen som en delreform.

Utskottet har i huvudsak omfattat framställningen. De ändringar och tillägg utskottet föreslår berörs närmare i detaljmotiveringen.

Detaljmotivering

12a § I paragrafen anges när byggnadslov erfordras. Bestämmelsen är avsedd att, med vissa kompletteringar, ersätta nuvarande 8 §.

Enligt gällande 8 § 2 mom. får, på samma sätt som i riket och i Sverige, ekonomibygnader inom gårdsbruket uppföras utan byggnadslov. Enligt utskottets mening borde detta vara fallet även i fortsättningen. Utskottet föreslår därför ett nytt 3 mom. som i sak motsvarar gällande 8 § 2 mom., dock med en sådan precisering att ekonomibygnader som används för industriell eller liknande verksamhet skulle kräva byggnadslov. Exempel på dylika byggnader utgör lagerlokaler samt verkstads- eller maskinhallar, som är avsedda att betjäna även andra än ägaren eller innehavaren. Utskottet konstaterar i sammanhanget att väsentlig ändring av byggnads användning enligt förslagets 2 mom. innebär krav på byggnadslov.

12b § Utskottet föreslår att "stugby" utesluts ur 1) punkten. Eftersom varje separat stuga i en stugby kräver byggnadslov anser utskottet det vara överflödigt att kräva särskilt byggnadslov för själva stugbyanläggningen.

Enligt 9) punkten krävs för uppförande eller ombyggnad av eldstad eller rökkanal byggnadslov. Som uppförande bör enligt utskottets uppfattning även betraktas installation på plats av färdigmonterade eldstäder.

Utskottet har erfarit att landskapsstyrelsen avsett att även fartyg som fast angörs i land för att användas för inkvartering eller som förplägningsställe skall omfattas av bestämmelsen i den föreslagna 11 punkten. Utskottet tillstyrker den föreslagna regeringen eftersom viss oklarhet hittills rått i fråga om vilka bestämmelser som skall tillämpas i här avsedda fall. Hänsynen till brand- och personsäkerhet liksom jämställdhet beträffande konkurrensförutsättningarna är omständigheter som understryker behovet av kompletterande regler. Utskottet har dock förtydligat formuleringarna i punkten. Med begreppet "fast angöring" avses såväl förankring i land eller botten, annat slag av angöring som också alternativet att en farkost placeras på land för att utnyttjas för i lagrummet avsedda ändamål.

12c § Framställningen medger rätt att uppföra en byggnad i närheten av befintlig bebyggelse utan byggnadslov om byggnaden inte överstiger viss minimistorlek. Utskottet föreslår att kravet på att byggnaden skall vara belägen "i närhet av befintlig bebyggelse" utgår som överflödigt. Utskottet konstaterar samtidigt att kommunerna i byggnadsordning kan reglera frågor som avståndet mellan en byggnad och strandlinje, väg eller dylikt. Begreppet "våningsyta" finns definierat i gällande 120 §.

Ordföranden Nordman ansåg att paragrafen borde godkännas i den lydelse den har i framställningen och har anfört avvikande åsikt mot beslutet.

12e § Paragrafen innehåller sådana bestämmelser av grundläggande karaktär vilkas närmare innebörd skulle anges i den byggbestämmelsesamling landskapsstyrelsen avser att utarbeta. Bestämmelserna har därför karaktär av mål och riktlinjer.

Ledamoten Jansson har anmält avvikande åsikt beträffande 7) punkten som han anser vara oklar till sin innebörd och som därför borde utgå.

12f § Bestämmelsens ordalydelse har något förtydligats. Liksom hittills skall det vara möjligt att delegera uppgiften att hålla syn på medlemmar av nämnden eller nämnden underlydande tjänsteman.

119 § Utskottet anser efter omröstning (3-2) det vara tillräckligt att rivningsanmälan görs senast en månad på förhand och konstaterar i sammanhanget att särskilt värdefulla byggnader åtnjuter ett förstärkt skydd genom lagstiftningen om skydd av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse.

Minoriteten (ordföranden Nordman och ledamoten Andersson) vidhöll framställningens förslag och anmälde avvikande åsikt.

122 § Landskapsstyrelsen föreslår att förfarandet beträffande hörande av grannar i vissa fall skulle ändras så att åliggandet alltid skulle åvila kommunen. I de fall landskapsstyrelsen är tillståndsgivande myndighet åvilar skyldigheten i dag landskapsstyrelsen. Utskottet konstaterar att de kommuner som deltar i det pågående frikommunexperimentet övertar beslutanderätten i flera typer av byggnadsärenden. I sådana fall ankommer skyldigheten att höra granne på kommunen. Utskottet anser att det för övrigt inte anförts några vägande skäl till ändring av bestämmelsen, varför den föreslås utgå.

Landskapslag om upphävande av vissa bestämmelser i 5 kap. landskapslagen angående ordningsstadga för landsbygden i landskapet Åland

Utskottet konstaterar i likhet med landskapsstyrelsen att bestämmelserna i kapitlet är föråldrade och att de därför bör upphävas. De nuvarande bestämmelserna står även i viss mån i konflikt med de modernare bestämmelserna i byggbestämmelsesamlingen. Utskottet konstaterar dock samtidigt att det ur ordnings- och säkerhetssynvinkel är nödvändigt att vissa mera detaljerade bestämmelser om samlingslokaler finns och att det bör ankomma på någon myndighet, lämpligen byggnadsnämnden, att godkänna samlingslokaler och fastställa villkor för deras användning. Enligt framställningen skulle sådana bestämmelser kunna utfärdas i en kommande Ålands byggbestämmelsesamling. För Mariehamns stads del ingår motsvarande bestämmelser i stadens ordningsstadga. Utskottet vill understryka betydelsen av att så enhetliga bestämmelser som möjligt finns för hela landskapet och har därför till betänkandet fogat en hemställningskläm som understryker behovet av att nödvändiga bestämmelser om samlingslokaler utfärdas för tillämpning även på landsbygden.

Ikraftträdelsen

Med beaktande av den tid som åtgått för ärendets beredning kan den föreslagna lagstiftningen inte som landskapsstyrelsen föreslår träda i kraft den 1 april 1991. Utskottet har till stora utskottets bedömning lämnat frågan om nytt ikraftträdelse-datum.

Med hänvisning till det anförda får utskottet värdsamt föreslå

att de i landskapsstyrelsens framställning ingående lagförslagen måtte antagas med följande ändringar:

L a n d s k a p s l a g
om ändring av byggnadslagen för landskapet Åland

I enlighet med landstingets beslut
upphävs 8 och 110 §§ byggnadslagen för landskapet Åland av den 28 augusti 1979 (61/79),
ändras lagens 118 och 119 (uteslutn.) §§ samt
fogas till lagen ett nytt 1a kap. och nya 12a-12i §§ som följer:

1a kap.

Om byggnadslov

12a §

(1 och 2 mom. lika som i framställningen).

I fråga om ekonomibyggnad för jordbruk, skogsbruk, fiske eller därmed jämför-
lig näring utanför område med fastställd stads- eller byggnadsplan krävs byggnads-
lov endast för ladugård, därmed till ändamålet jämförbar byggnad eller sådan
ekonomibyggnad som i fråga om sin användning i betydande omfattning betjänar
andra än ägarens eller innehavarens behov. I byggnadsordning kan dock föreskrivas
att byggnadslov skall behövas i fråga om alla slag av ekonomibyggnader.

12b §

Byggnadslov krävs, utöver vad i 12a § sägs, för uppförande av följande anläggningar samt för genomförande av följande åtgärder:

- 1) (uteslutn.) nöjespark, idrottsplats, campingplats,
- 2) skjutbana eller motorbana avsedd att vara tillgänglig för allmänheten eller för sammanslutning av privatpersoner,
- 3) småbåtshamn med plats för flera än 15 båtar,
- 4) fast cistern eller liknande anordning med en volym överstigande 10 m³,
- 5) mast med en höjd överstigande (uteslutn.) 25 meter,
- 6) torn avsett att vara tillgängligt för allmänheten,
- 7) vindkraftverk som är avsett att betjäna flera än tre hushåll,

8) plank eller mur med en höjd överstigande 1,5 meter om planket eller muren placeras närmare tomtgränsen än fem meter,

9) uppförande eller ombyggnad av eldstad eller rökkanal i byggnad,

10) uppställande av husvagn, buss eller liknande fordon på annan plats än campingplats för en tid överstigande två månader om syftet är att fordonet under denna tid eller del av tiden skall användas som bostad, affärslokal eller liknande samt

11) fast angöring av fartyg eller anläggning på vatten om avsikten är att använda fartyget eller anläggningen som bostad eller affärslokal eller för liknande ändamål för en tid överstigande två månader.

(2 mom. lika som i framställningen).

12c §

Bestämmelserna i 12a och 12b §§ gäller inte då fråga är om att uppföra högst en byggnad (uteslutn.), om byggnadens (uteslutn.) våningsyta uppgår till högst 10 m² och taknockshöjden inte överstiger tre meter.

(2 mom. lika som i framställningen).

12d och 12e §§

(Lika som i framställningen).

12f §

Innan ansökan om byggnadslov avgörs skall på försorg av byggnadsnämnden syn hållas på platsen, om detta inte är uppenbart onödigt.

12g - 12i §§

(Lika som i framställningen).

118 §

Med nybyggnad avses i denna lag åtgärd som för genomförande kräver byggnadslov enligt bestämmelserna i 1a kap.

119 §

Innan byggnad rivs skall byggnadsnämnden underrättas härom senast en månad på förhand (rivningsanmälan).

(2 och 3 mom. lika som i framställningen).

122 §

(Uteslutn.)

Denna lag träder i kraft den (uteslutn.) 1991.
(2 mom. lika som i framställningen).

L a n d s k a p s l a g
angående upphävande av 39 § landskapslagen om härbärgerings- och för-
plägningsrörelser

(Ingressen lika som i framställningen).

1 §

(Lika som i framställningen).

2 §

Denna lag träder i kraft den (uteslutn.) 1991.

L a n d s k a p s l a g
om upphävande av vissa bestämmelser i 5 kap. landskapslagen angående
ordningsstadga för landsbygden i landskapet Åland

I enlighet med landstingets beslut stadgas:

1 §

(Lika som i framställningen).

2 §

Denna lag träder i kraft den (uteslutn.) 1991.

Utskottet föreslår vidare

att Landstinget hos landskapsstyrelsen hemställer om att sådana bestämmelser som med hänsyn till personsäkerheten erfordras för godkännande av samlingslokaler på landsbygden utan dröjsmål bereds och utfärdas.

Mariehamn den 17 januari 1991

På lagutskottets vägnar:

Gunnevi Nordman
ordförande

Lars Ingmar Johansson
sekreterare

Närvarande vid ärendets avgörande behandling: ordföranden Nordman, viceordföranden Jan-Erik Lindfors samt ledamöterna Andersson, Christer Jansson och Karlsson.